

Fotoğraf Sanat mıdır? Evet, Sanattır...

Prof. Christine Deboosere

Gent Üniversitesi,
Güzel Sanatlar Fakültesi
christine.deboosere@hogent.be

Makalenin tamamı
30 Mayıs 2015'te kabul edildi

Özet

Bir fotoğrafçı olarak, farklı şekilde görebilmeyi öğretmesi adına fotoğrafın çok önemli olduğunu düşünürüm. İnsanların yaşamlarındaki farklılıkları, ülkelerin kıtalara göre gösterdiği farklılıkları, ışığın bölgeden bölgeye farklılaşması, dünyanın belli kısımlarına özgü renklerin karakteristiği gibi. Tüm bu başkalarının fark edemediği görüntüleri keşfetmek için görmeyi öğrenmek gerekir.

Anahtar Kelimeler: Exlibris, fotoğraf, sanat

Fotoğraf ne zaman sanat haline geldi?

Bauhaus'dan bu yana sanat olarak algılanan fotoğrafçılık, gerçekliği yakalama anından çok daha fazlası haline gelmiştir. Fotoğrafçılığın her zaman gerçeğin yansımaları olduğu söylenebilir, fakat bu gerçekliği başlangıç noktası olarak alırsak, gerçeğin yorumlanmasına dönüştüğü hali sanat olarak tanımlanır.

Henri Cartier-Bresson "Le moment décisif", "belirleyici an" tanımını kullanır. Ekandaki bu iki görüntü belirleyici an'a dair güzel birer örnektir. Her iki fotoğraf da gerçeğin basit kaydının ötesindedir. Görseldeki içerik ve hareketin merkezi arasında gerilim oluşmaktadır. Bu durum huzursuzluk duygusu yaratır ve karenin dışına taşan ani bir dinamizm oluşmaktadır. Hareket halindeki bisikletin kadrajı, yolun ve merdivenin kıvrımlı yapısı bu dinamizmi vurgulamaktadır.

Cartier-Bresson ve gerçeğin bu biçimdeki yorumunu, birazdan göreceğiniz "Hareket" serisi çalışmalarımdaya ilham kaynağı olarak aldım.

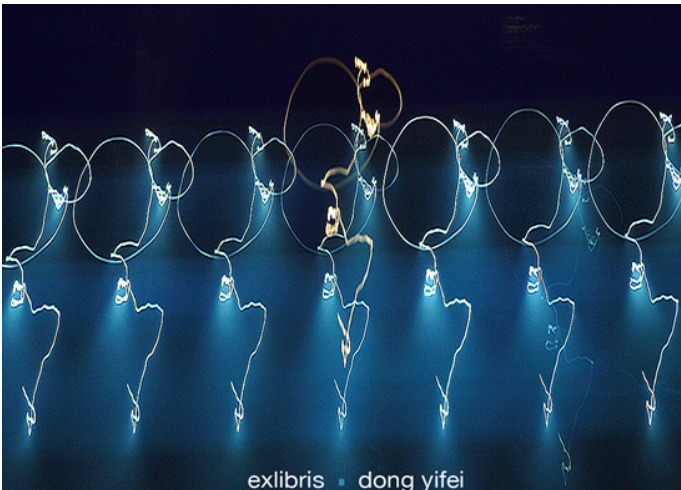
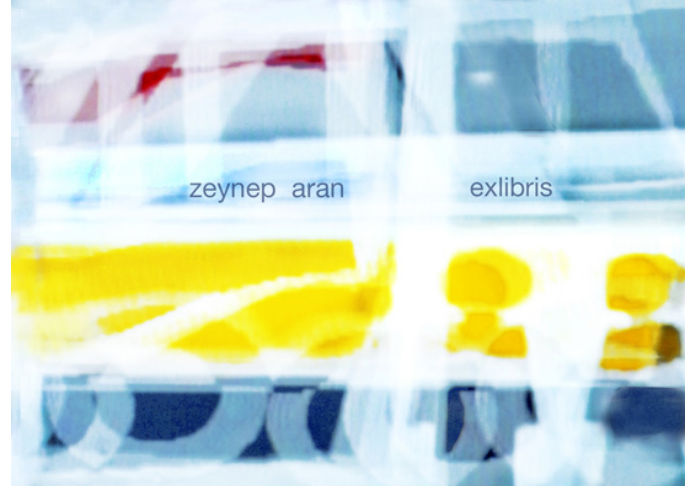
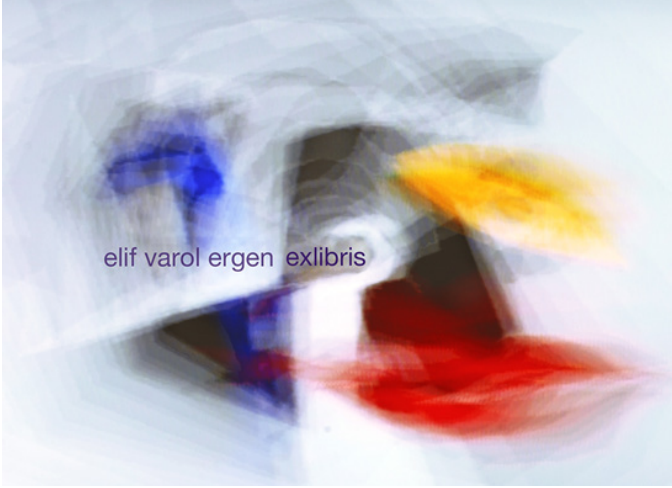
Hareket

Hareketin yanı sıra renk paleti de önemli bir rol oynamaktadır. Görüntüleri ışık ve renkler aracılığıyla boyarım, bu sebeple kendimi ressam-fotoğrafçı olarak hissedirim.

Hayal ve gerçeklik bir bütünlük oluşturur. İzleyiciyi görüntülere bakarken, hayal gücünü serbest bırakmaya davet ederim.

Her karenin bir hikayesi vardır. Karşınızda bir gece otelimin penceresinden görünen sonuç yer almakta. Aydınlatılmış güzel bir havuz içinde ileri-geri hareket ederek temizlik yapan bir elektrik süpürgesi gördüm. Hemen fotoğraf makinamı kaptım ve düşük enstantenede fotoğrafı çektim.

52

Bu fotoğraf ise A.B.D. ve Kanada sınırındaki Niagara Şelaleri kıyısında çekildi.

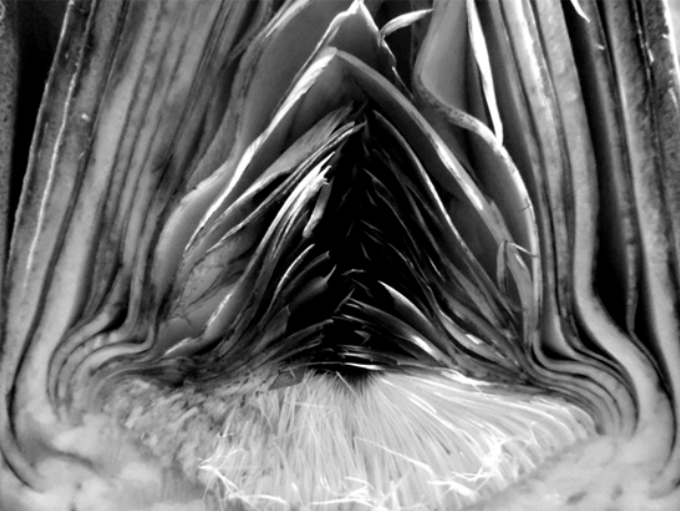

Soyutlama

Amerikalı fotoğrafçı Edward Weston (1886-1956) “Soyutlama” serisi çalışmalarımı doğrudan etkilemiştir.

Fotoğraftaki enginar kesitine bakan izleyici, görsel illüzyon sebebiyle onun bir sebze olduğunu unutur. Böylece Weston yeni bir dil geliştirmiştir, hayal dünyasının dili.

Weston fotoğraftaki biber görselinde kurnazca, bazen ince bir erotizm yakalamaktadır.

Weston bu lahana görseli ile ilgili olarak “yaşam ruhunun tüm gizeminin yaprak boyunca iletildiğini” ifade eder.

“Soyutlama” temalı exlibrislerimde; gerçeklik soyutlamaya dönüşmektedir. İzleyiciyi şaşırtma ve büyüleme çabasıyla, görüntülerin orjinal biçimlerinin bir daha asla hatırlanmaması adına kompozisyonlar yaratmaya çalıştım. Onlar artık izleyicinin hayal dünyası tarafından verilmiş yeni anlamlara sahip olan yepyeni görüntülerdir.

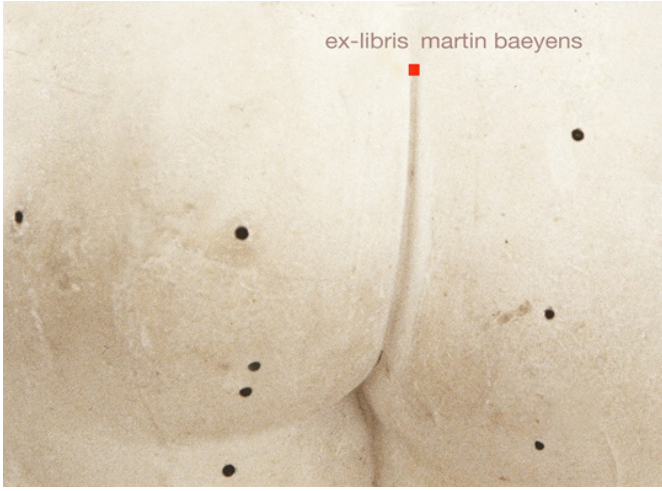
Tıpkı bir sanatçının boş kağıt, kalem veya fırça ile yeni bir kompozisyonu yaratım süreçlerinden bende geçirim. En başında ham biçimdeki bir görüntüyü belirlediğim kompozisyona uygun şekilde biçimlendiririm. Görseli orjinal içeriğinden ayırarak, yeni bir anlam kazanmasını sağlarım.

Bu detay görüntüsü, Le Corbusier tarafında tasarlanmış olan Chandigarh - Hindistan'da yer alan parlamento binasına ait bir kesittir. Kompozisyonun yeni halinde ise ışık ve renk sayesinde ayrılmış yepyeni bir görüntüye dönüşmüştür.

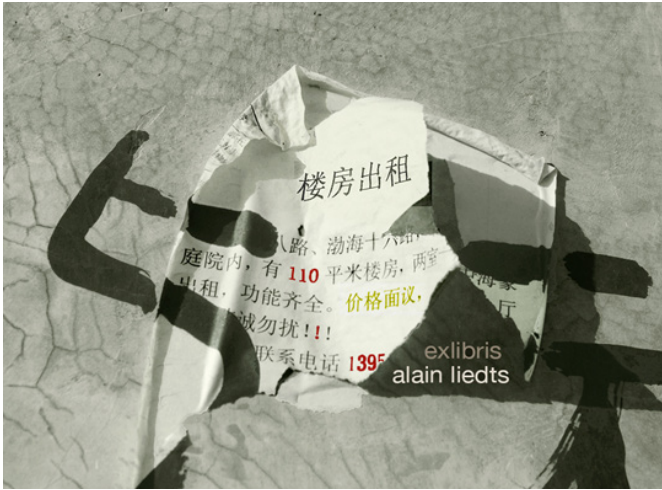
Bu fotoğraflar Ouarzazate-Fas'daki film stüdyolarında bulunan bir uçağın gövdesine ait detaylardır.

Martin Baeyens için yapılan exlibriste kullanılan görüntü detayı ise Cenova, Posagnao-İtalyadaki alçı bir heykele aittir.

Bu serinin son örnekleri olan Alain Liedts ve Jiri Brazda exlibrislerinde ise yırtılmış afiş parçaları kullanılmıştır. Kullanılan kareler, Chengdu - Çin'deki bir yerleşim alanı inşaatına ait şantiyeden çekilmiştir.

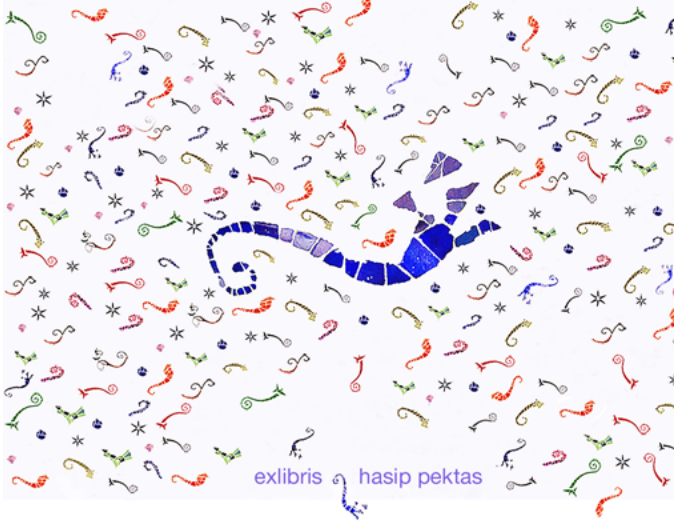

Kendilğinden Oluşan Kompozisyonlar

Bu seride ise bir adım daha ileri gidiyorum, fotoğraf şiirsel görüntünün yaratımında başlangıç noktasını oluşturuyor. İzleyici için hedeflenen esas; detayların keşfi ve yaratılan görüntünün okunması için zaman harcanması. İlk bakışta görüntü sadece bir çerçeve, dekordan ibaret. Yaklaşıldığında ise detayların keşfedilmesi ile görüntüye daha derin bir anlam yüklenmektedir.

Barcelona'dan ayrılmadan hemen önce kafamda Hasip Pektaş için bu exlibrisi tasarladım. Park Guell'ı hemen yeniden ziyaret ederek banklardaki küçük süslemelerin fotoğraflarını çektim ve her biri ile yeni kompozisyonlar yarattım. Ortaya çıkan sonuç ise; her seferinde yeniden başlayarak hiç bir zaman bitmeyen şiirsel bir hikayeye dönüşüm.

Öyleyse fotoğraf sanat mıdır?

..... Kesinlikle evet!

(Bu makale 15-16 Kasım 2014 tarihlerinde Işık Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde 1. Ulusal Ekslibris Kongresi'nde sunulmuştur.)